

אריך קולקה

## תעודות אמריקאיות על הפצצת אושוויץ—בירקנאו

(מתוך התכתובת של הוועד למען פליטי מלחמה ומחלוקת המלחמה  
על הפצצת מחנות הריכוז באירופה)

ברשימת הקורות החשובות ביותר במחנות הריכוז של אושוויץ, כפי שפורסמו  
במזיאון הממלכתי במקום ההוא, נרשמו 176 בריחות<sup>1</sup> מהמחנות אושוויץ I  
ובירקנאו. אולם עדיין לא ידוע באופן מולל, לכמה עצירים היתה הצלחה במעשה  
נעו כוח, ומה היו התוצאות. הבולטות ביותר נראות בריחותיהם של חמישה עצירים,  
שהדעותיהם הגיעו אל המקומות הגבוהים ביותר של ממשלות נייטרליות ושל  
כוחות חברית; הידיעות גייסו את דעת הציבור בעולם ואף הובילו אל צעדים  
דיפלומטיים.<sup>2</sup> שמות האנשים האלה לא נרשמו באותן תעודות שסומנו „הפורר  
טוקולים של אושוויץ“, ורק לאחר המלחמה היתה אפשרות לזהותם. העדות הראשונה  
הגיעה מאת ואלטר רוזנברג<sup>3</sup> ואלפרד נטצ'ר<sup>4</sup> שברחו יחד מבירקנאו ביום 1  
באפריל 1944.<sup>5</sup> את תעודת השנייה מסרו ארנשט רוזין וצ'סלאב מורדוביץ'<sup>6</sup>  
שהצליחו לברוח מבירקנאו ביום 27 במאי 1944.<sup>7</sup> זהות מחברו של המסמך השלישי,  
שאין לו קשר עם העדויות הקודמות, לא נודעת עד היום, והמסמך סומן כעדותו של  
מאיר פולני.<sup>8</sup> שתי העדויות הראשונות הושלמו בעזרת עדויות האנשים שעזרו  
בהכנות לבריחה, ושל אלה שעזרו לבורחים בדרך. אלה הן תעודות על פעילותה  
של תנועת התנגדות יהודית במחנה ההשמדה בירקנאו, תנועה שגמרה אומר לעצור  
את מהלך המנגנון הנורא של „הפתרון הסופי“ ולפגוע במשימתו הראשית.<sup>9</sup>

מיד לאחר בריחת העצירים נרשם מפיחם פרטוקול המשתרע על 40 עמודים  
בידי המהנדס אוסקר קראסניאנסקי בז'ילינה,<sup>10</sup> מי שהיה חבר הנהלה במרכז קהילות  
היהודים בבראטיסלאבה (UŽ). בנוסף לפרטיו על חיי העצירים, על הטכניקה

והמהלך של ההשמדה ההמונית, נרשם בפרוטוקול גם מיון סידרות לפי קבוצות מספרים של 174,000 עצירים עם כתובות "קעקע", אשר מייצגו ונרשמו בהגיעם אל מחנה אושוויץ וחולקו לעבודות כפייה. בפרוטוקולים הובאה גם סטאטיסטיקה של 1,760,000 יהודים – גברים, נשים וטף – שעד סוף אפריל 1944 נשלחו לאושוויץ ישר מהרכבות, בלי רישום, אל המוות בחדרי הגזים. נמסרו פרטים ומספרים לפי הארצות, מתן הובלו היהודים, העדויות הושלמו עלי ידי שירותוט המחנה הראשי אושוויץ I<sup>12</sup> ושל מחנה ההשמדה בירקנאו II אושוויץ, עם ציון פרטים כמו מיתקני ההשמדה, עם סימון מסילות הרכבת אל צומת התחנה אושוויץ, עם כל ההסחפות שדובילו אל מיטת המיון שנמצא במערכת מיתקני ההשמדה בבירקנאו. הפרוטוקולים כללו דרישה להעברת בקשה דחופה לממשלות כוחות הברית, כי יפציצו מן האוויר את מסלולי הגישה ואת חדרי הגזים, כדי לצמצם את המשך השילוחים, ולמען הצלת מאות אלפי אנשים ממוות.

באמצעות חברי הרעד UZ, שהיה להם קשר עם אייגונים יהודיים בחו"ל, הגיעו העתקים מהפרוטוקולים של אושוויץ קודם כל להונגריה, לואהתיקאן<sup>13</sup> ואחר כך למקומות הקובעים של ממשלות נייטרליות ושל כוחות הברית. דרך סוכנות הידיעות Exchange Telegraph פורסמו קטעים מתוך העדויות בשווייץ, באנגליה ובארצות הברית.<sup>14</sup> הפעילות הפוליטית והאינטנסיבית הביאה לכך, שממשלות הונגריה וגרמניה הפסיקו במהצית הראשונה של חודש יוני 1944 את שילוח היהודים מהונגריה.<sup>15</sup>

בין המקומות, שאליהם הגיעה הקריאה לעזרה של אנשי אושוויץ, היה המוסד שהוקם על ידי הנשיא רוזוולט: הרעד לפליטי מלחמה (War Refugee Board) ומחלקת המלחמה בוואשינגטון. כיצד הגיבו המוסדות המוסמכים האלה, מוכיחים צילומי התעודות המצורפים בזה, ואשר מתפרסמים בפעם הראשונה בהיקף מלא.<sup>16</sup> אחד מהעתיקי הפרוטוקולים של אושוויץ נמסר על ידי נציג הממשלה הצ'כוסלובאקית הגולה בג'נבה, יארוסלב קאצקי, לשגרירות ארצות הברית בשווייץ, לידי מ. ד. מק'קלגן, המיופה כוח המיוחד של ארצות הברית.

מק'קלגן מסר את תוכן הידיעות במברק מיום 6 ביולי 1944 אל י. ו. פהל, מי שעמד בראש הוועד לפליטי מלחמה בוואשינגטון. מצילום מכתבו מיום 12.10.1944 המצורף<sup>17</sup> מתברר, כי הכותב מוכיר ל. ו. פהל את תוכן מברקו מחדש יולי, מצרף העתק ומציין את התגובה הבלתי הולמת. הוא קובע, שהידיעות שהגיעו מבראטיסלאבה נמסרו כבר ביוני 1944 לנציג הסתדרות „החלוץ“ בשווייץ, למר נתן שוואלב.

במכתב מזכרת פגישה ושיחה בין נציג האפיפיור עם אנשים שברחו מאושוויץ. הפגישה התקיימה ביוני 1944 במנזר הפראריסטי לא הרחק מבראטיסלאבה, לשם הביא המנהג קרסניאנסקי שניים מן הבורחים מאושוויץ על ידי פנייתו הישירה של נציג האפיפיור בבראטיסלאבה, יוסף בוצי. תחלק תזה של המכתב הוא הזכרת היסטורית לכך, שמוסדות האפיפיור קיבלו ידיעה ישירה מפי עדים ראשונים על הנעשה באושוויץ, וכן על יוזמה מצד נציג הוואתיקאן, שחיפשו אישור הידיעות מפי עדים ישירים.<sup>18</sup>

## תעודות אמריקאיות על הפצצת אושוויץ-בירקנאו

קטע הסיום של המכתב ראוי גם הוא לתשומת לב, כי שם מביע מקללנד בגלוי את אי־שביעת רצונו מהפעולה הבלתי־מספקת, ומאי־ביצוע התכנית המוטלת בדבר עזרה רב־צדדית לאנשים הנחונים בסכנה גדולה כל כך.

באוסף התעודות מארכיון הוועד לפליטי מלחמה נמצא גם דף מתאריך 2.11.1944, בוחימת פ. הודל, המסומן „תזכיר“<sup>18</sup>. תוכנו מעיד, כי אחרי מכתבו של מקללנד אל פהל, התקיים דיון, שסיכומיו נוסחו ב„תזכיר“ הנזכר בתור תכנית פעולה, כיצד לבצל את העדויות על אושוויץ ובירקנאו שנמסרו לידי מקללנד. ארבעה מחמשת הסעיפים קובעים, כיצד יש לבצל את הידיעות לתעמולה, לפירסום ולניהול פסיכולוגי של המלחמה. גיסוח הסעיף הרביעי „להגיש למיניסטרוני־המלחמה הצעה להפצצת שני המחנות...“ הוא גסיון ממשי לעזרה תכליתית, בפעולה שדרשו אותה אנשי אושוויץ.

מתעודה נוספת, הוא מכתב מאת י. ו. פהל מיום 8.11.1944<sup>19</sup>, מתברר, כי אמנם ניגשו להגשמת התכנית לעזרה תכליתית כפי שנדרשה. מנהל הוועד לפליטי מלחמה כותב למחלקת המלחמה, שולח אל גיוהן י. מקללנד תזכיר העדויות של הבורחים מאושוויץ ומציע את השמדת תאי־ההשמדה ואת המשרפות עליידי הפצצות ישירות. קשה להתעלם מהעובדה, שמנהל המוסד הזה שהוקם עליידי נשיא ארצות־הברית להצלת אנשים, המצוייד באמצעים מיוחדים ובכל הסמכויות, החליט לפעול רק ארבעה חודשים לאחר קבלת הידיעה הטלגרפית; הוא לא פיקפק במהימנות הידיעות, כפי שהתבטא בפירוש במכתבו: „...יש לי כל היסוד להאמין, שזוהי תמונה אמיתית מהנעשה המהיר באותם המחנות...“. במשך כל אותה תקופה של 120 יום, עד שהגיב י. ו. פהל על קריאת S.O.S. מאושוויץ, נסעו הרכבות יום־יום, בלי הפרעה כלשהי, והובילו מדי יום אלפי משפחות יהודיות למוות. בתקופה הזאת פעל בית־החרושת למוות באושוויץ בתפוקה מלאה, ומספר המותמים בתאי הגזים הגיע ל־20,000 נפש במשך 24 שעות.

קשה לתפוס, מה היו הסיבות לאותה המתנה של ארבעה חודשים, וי. ו. פהל אף אינו מנסה להסביר את הסיבות במכתבו, מדוע כה מאוחר „השתכנע, שעתה הגיע הרגע בו יש להצדיק פעולה צבאית כזו“. אותו חלק במכתב, שבו קובע י. ו. פהל שלמרות לחץ מצדדים שונים הוא סירב עד כה לדרוש את השמדת שני המחנות בפעולה צבאית ישירה, מעיד על כך שמנהל הוועד לפליטי מלחמה ידע על הנעשה באושוויץ, ושהאמין לעדויות; בלי כוונה הרי זו האשמה עצמית רבת־משקל.

תשובה מחלקת המלחמה מיום 18.11.1944<sup>20</sup> מאפשרת את בדיקת התגובה לבקשתם הרושפת של רבבות חפים מפשע שנידונו למיתה. מנהל הוועד לפליטי מלחמה הוסיף להצעתו העתקים מעדויות של עד־ראייה והרגיש, שההקפת אווירית תהיה מוצדקת גם בעובדה, שבאיזור אושוויץ נמצאים מפעלי החינוש של החברות קרופ, זיקנס, אי. ג. פארפן, שכולם מייצרים ציוד צבאי. אולם מכתבו של י. מקללנד הוא תשובה שלילית ברורה, בהנמקה העיקרית, כי להשמדת מחנות אושוויץ יידרשו המפציצים המרכזיים, וגם מטוסים מנמיכ־טוֹס שאין להם יכולת בפעולה. הפעלת מפציצים כבדים מבסיסים אנגליים היתה בעיני מקללנד טיסה ארוכה מדי

והפתקנית מעל שטח האויב. בסיום המכתב מובעת הדעת, שלמרות לחץ דומה על מיניסטריאון המלחמה מצדדים שונים החליקה מחלקת המלחמה מתוך, שהסיכום הזה נכון הוא.

לכך יש להעיר: איזור מחנות אושוויץ הופצץ פעמים אחדות, החל מהמחצית השנייה של חודש יולי 1944, בידי טייסות משולבות אנגליות-אמריקאיות. על שתי התקפות-אוויר כאלה קיימות רשימות מדויקות.

ביום 13.9.1944 הפציצו מטוסים אמריקניים מטורות במפעלי בונה, שהשתייכו לקונצרן החימוש של אי. ג. פארבן, ושם עבדו עצירים מאושוויץ. אולם מיכביר התעשייה שהיו באיזור דבוריטוביץ מוגנים היו על-ידי מסך-בלונים ותותחים ג.מ. המפעלים הבימים האלה היו מרוחקים ממיתקני-ההשמדה שבבירקנאו כ-7 ק"מ. הפצצות שהוטלו ממטוסים אמריקניים פגעו בחלק ניכר של מיכביר-תעשייה ופצעו 300 איש. באותו יום הופצץ המחנה העיקרי אושוויץ I, המרוחק מאושוויץ בירקנאו-אושוויץ II שלושה קילומטרים בלבד. בין היתר נפגעו שני מיכביר-מגורים ונחרגו 15 אנשי ס.ר.<sup>20</sup>

ברישום על התקפה האווירית השנייה, שבוצעה ביום 26.12.1944, צוין: „...בדייקנות שלא תיאמן הופלו פצצות על בית-החולים של אנשי ס.ר. כך נחרגו 5 אנשי ס.ר. ...”<sup>21</sup> אותו בית-החולים של ה.ס.ס. שכן בבירקנאו, במרחק של לא יותר מ-1500 מטר מהגוש הענקי של ארבעה מיכבירים שהכילו את תאריגאזים ואת המשרפות. מיכביר-המשרפות נמצאו מעבר לצריפי המגורים של העצירים, לא היו מוגנים כלל, כלטו לעין-כל ביום כבלילה בשל הלחבות שעלו מהארובות — והם מעולם לא הופצצו!

בסעיף ד' של מכתב טיקלוי, בו הוא מנמק את ההחלטה השלילית גם בנימוקים כלכליים-מדיניים, מסכם דוברת של מחלקת המלחמה, שלמען פתרון חיובי לבעיה הכרחי הוא להשיג נצחון מהיר ככל האפשר על גרמניה, ולשם כך יש לרכז את כל האמצעים. הנימוק האחרון הזה, שלעומתו מתוירים כל הנימוקים הקודמים, מתאים בכללותו לעמדת הממשלה הסובייטית. נציג שר-החוץ מסר את העמדה בתזכיר סודי לשגריר האריסון, כתשובה שלילית לבעל-הברית האמריקני להצעה של הצלת עצירים יהודים ממחנות-השמדה גאזים.<sup>22</sup> העתונאי האמריקני א. ד. מורו עוסק בספרו בשני המכתבים שהוכסו למעלה.<sup>23</sup> אולם בהערות ובהחלטות מתעלמים מהגורם המכריע של הזמן. בבדיקה מקרוב יתברר, שכל פעולתו של פהל נעשתה בהמשך המשא-ומתן הארוך לא רלבאנטית, מכיוון שכאשר התדיינו על השמדתם של מיתקני-ההשמדה מן האוויר, אלה כבר לא פעלו יותר.

בראשית נובמבר 1944, כאשר בראשית פגיתו של פהל, הגיע לבירקנאו משלוח המוני של יהודים שנעצרו ושולחו לאושוויץ לאחר השתתפותם הפעילה במרד נגד הגרמנים בסלובאקיה. אז כבר לא ערכו סלקציה, וכל המגיעים, עם ילדים ועם מטענם, נשלחו לצריפי המגורים של המחנה.<sup>24</sup> כעבור ימים אחדים התחילו בהריסת המיכבירים של משרפות I וגם II. המשרפה מס' III נהרסה כבר ביום 7.10.1944 בידי העצירים המתמרדים של „הקומאנדו המיוחד”.<sup>25</sup> המשרפה האחרונה בבירקנאו, מס' IV, שבה המשיכו לשרוף מאז נובמבר רק את גופותיהם של עצירים שמתו

## העדות אמריקאיות על הפצת אושוויץ-בירקנאו

במחנות, נהרסה בידי אנשי ס.ס. ביום 18 בינואר 1945, הוא יום הפינוי של מחנות אושוויץ, בעת שהתקרב הצבא הסובייטי.<sup>25</sup> על יסוד עובדות אלה ומן המתברר מהתעודות המובאות בזה, הסיכום הוא: בעת שמנהל הורעד לפליטי מלחמה קיבל את הידיעה הטלגרפית מברן לוזאשינגטון, קיימת היתה אפשרות ממשית להציל 92,208 עצירים שנמצאו אז במחנות אושוויץ, ובערך 350,000 יהודים עצורים ובלתי-עצורים, שאותם הובילו באותה תקופה מארצות שונות באירופה. ביניהם היו העצורים משני הגיטאות האחרונים שלא חוסלו עד אז — טרזין ולודז'.<sup>26</sup> הסיכוי להצלתם סוכל בשל סתבת בלתי-אחראית של המו"מ, ובשל נימוקים מזויזים (כפי שניתן להוכיח) על חוסר האפשרות להפציץ את סגנון-המוות הנאצי באושוויץ.

מס' 1

### צירות ארצות-הברית

לכבוד

מר ביוהן פהל

מנהל מועצת פליטי המלחמה

ואשינגטון.

אדוני הנכבד,

הנדון: העברת שני דינים-יחשבוניות על מחנות הריכוז וההשמדה הגרמניים ליהודים ולאסירים פוליטיים באושוויץ (אנשי וויינצ'ים) ובבירקנאו (ראיסקו) שבשלזיה קטליה, שנוכרו קודם לכן במברק מס' 4291 ומס' 4295 של הצירות מיום 6 ביולי 1944.

הריני מתכבד להעביר, במצורף למכתב זה, אל מועצת פליטי המלחמה שלושה העתקים לכל אחד משני דינים-יחשבוניות העוסקים במחנות הריכוז וההשמדה ליהודים ולאסירים פוליטיים מארצות-כיבוש שונות באירופה, בפקוחם של ה"ס.ס. — אלה מחנות אושוויץ (הסבה גרמנית של השם הפולני אושוויינצ'ים) ובירקנאו (שמו של הכפר הפולני היה ראיסקו) שבשלזיה קטליה. המיסמכים המצורפים בזה — מכילים, בתרגום אנגלי, את מלוא הדין-יחשבון, שתקציר ממנו נשלח במברק אל מועצת פליטי המלחמה במברקי הצירות מס' 4291 ו-4295 מיום 6 ביולי 1944.

דינים-יחשבוניות אלה הגיעו לשווייץ במשך חודש יוני 1944 מבראטיסלאבה והועברו משם בדרכי המחתרת הצ'כית. הם נמסרו לד"ר יאן קוסצקי, נציגה של ממשלת צ'כוסלובקיה בנינבה, אף-על-פי שהדו"ח שכתבו שני יהודים צעירים מסלובקיה הופנה אל מר נתן שוואלב, נציגו של מרכז „החלוץ" (מחנה השמאל בתנועה הציונית) בשווייץ.

כמובן, איראפטר לערוב לאותנטיות מלאה של הדינאמיקה שבאותם יסוד רב להאמין שהם, לדאבון הלב, תמונה אמיתית להתרחשויות האירועים שבאותם מחנות.

אשר לדינאמיקה הראשונה, מפי שני יהודי סלובקיה הצעירים, נודע לי לשהות כאן בברן עם איש הנוצריאט האפיפיורי בבראטיסלאבה, שראיון אישית את שני הצעירים, והוא אמר כי הרושם שעשו בסיפורם הוא משכנע ביותר. כמובן ידוע לי, שחברים אחרים בקהילת היהודית של בראטיסלאבה חקרו חקור היטב את כתבי הדינאמיקה, כך שהחומר שנכלל בו בשלב הסופי יש בו רק אלה פרטים שבעינינו אין שום היסוס או ספק בלבם או בלבם חוקריהם.

הדינאמיקה של הסרן הפולני (מס' 2) חובר כולו ללא תלות כלשהי בסיפורם של שני הצעירים היהודים ונשלח אל תנועת המרי הצ'כית בסלובקיה, שהיא מצידה העבירה אותו אל ד"ר קופצקי. ד"ר קופצקי מעיד על מידת האמון שיש להת באיש שהעביר את הדו"ח ועל האותנטיות שבדו"ח עצמו. הדבר הגיע במקורו הפולני ותחילה תורגם לגרמנית. אני תיקנתי בקפדנות רבה את התרגום מגרמנית לאנגלית, המצורף בזה. המיספרים הנוגעים לחיפה משלוחי היהודים הנגעים אל שני מחנות אלה ומיספר האנשים הנגעים, המוכנסים אליהם, אין לקבלם כמדויקים מתמאטיים; ולמעשה מצחירים גם מחברי הדו"חות, שאין לקבלם אלא כהערכות משוערות בנתיסטר. אולם סיכום סטאטיסטי מדויק של מיספר הנפשות שנרצחו בארשוויץ ובבירקנאו לא יגרע במידה ניכרת ממשקלם של דינאמיקה שבנות אלה כעדות לעוצם הפשעים הנעשים שם.

הפרטים הנוגעים לזמני בואם של משלוחי היהודים ולארצות המוצא חוספים הרבה עם הידיעות שהגיעו לאירגונים מחימים שונים, של יהודים ושל לא-יהודים, בשווייץ בעניין צאתם של מגורשים מסוג זה מארצות-אירופה שונות. אני עצמי, דרז'מל, שהייתי בדרום צרפת שעה שגורשו, במשלוחים גדולים, יהודים בעלי נתינות זרה ממחנות-המעצר בריברסאלט, גורס, לה מיל וקסבדו (Rivesaltes, Gurs, Les Milles, Récébédou) באוגוסט ובספטמבר 1942, ויש בידי ידיעות מרובות ומכלי ראשון על הרכביהם של משלוחים אלה, מיספר המגורשים ותאריכי היציאה.

ועוד דוגמה קטנה למתימנות הדברים: המעשה בגלויות שכתבו אנשים מן המשלוח הראשון לטרוינישטאט — ויש לקבוע את התאריכים ל-23 ול-25 במארס 1943 — כפי שהוא מסופר בדינאמיקה של שני הצעירים היהודים, מתאשר כולו עלידי העובדת, שמיספר גלויות כאלה נתקבלו כאן בשווייץ.

אפשר היה להביא דוגמאות דומות למכביר אילו ניתן לנו להרחיב על כך את הדיבור.

אף-על-פי שאישי סבור אני, כי הטיפול בחומר מסוג הדינאמיקה שבנות המצורפים כאן אין לראותו כתרומה ממשית לפעולות של עזרה והצלה, ורי הוא מציג את הצד הטראגי שבבעיה כולה, שהידיעה בה ממלאה תפקיד חיוני בפיתוחן ובביצוען של תכניות, שתכליתן להשיט כל עזרה אפשרית לאותם בני-אדם.

תעודות אמריקאיות על הפצצת אושוויץ-בירקנאו

לפיכך אני מעביר אותם אל מועצת פליטי המלחמה לידיעתו שלו ולידיעת כל גורם שהמועצת תמצא לנכון להמציאם לה.

בכבוד רב

שלך

יועץ מיוחד לציר האמריקאני

נוסוול ד. מק'קללנד

במצורף: שני דינים-יחשבונו, בשלושה העתקים למועצת פליטי המלחמה.

מס' 2

2 בנובמבר 1944

ת ז כ י ר

הגדון: השימוש בדינים-יחשבונו על אושוויץ ובירקנאו,  
שחומצאו עליידי מק'קללנד.

1. גילוי-דעת פומבי מטעם המועצה לפליטי המלחמה לאחר בירור עם מק'קללנד;
2. פירסום והפצה עליידי מוציא-לאור שלא על מנת לקבל פרס;
3. שימוש עליידי הצבא בצורת חוברת, שתופץ בקרב היחידות הנשלחות לגרמניה;
4. תמיכה בהצעה למשרד-המלחמה בדבר הפצצת שני מחנות-הריכוז;
5. למטרות לחמה פסיכולוגית. העתקי הדינים-יחשבונו, בצורת חוברות, יפורזו ממטוסים על-פני גרמניה. מק'קללנד מסר, שגרמנים רבים יש להם מושג קלוש על אירגונם של מחנות אלה ועל דרך הטיפול בשוכניהם.

פ. הורל

מס' 3

8 בנובמבר 1944

מר מק'קלוי היקר,

אני שולח אליך בזה העתקי שני חילאים של עדי-ראיית למחנות הריכוז וההשמדה הגרמניים הנודעים באושוויץ ובירקנאו שבשלוחה עילית. החילאים נתקבלו זה עתה מאת הנציג המיוחד בברן שבאושוויץ, נוסוול מק'קללנד, שהושאל לנו עליידי ה-American Friends Service Committee. אני לא דיני-יחשבון אחד על זוועות הנאצים, שקיבלה המועצה עד כה, לא שיקף במלואה את אכזריות האויבים של מה שהתרחש באותם מחנות-אימים כאותם מיסמכים יבשים, עובדתיים, על התנאים ששררו באושוויץ ובירקנאו. אני מקווה שאמנם תסרא את המיסמכים הללו.

השמדתם של בני־אדם במיספרים גדולים אינה, ככל הנראה, תהליך פשוט. הגרמנים מצאו עצמם אנוסים להשקיע תושיה טכנולוגית מרובה וידע אדמירי גיטראטיבי כדי להוציא לפועל ממשי רצח על בסיס של תפוקה המונית, כפי שמעידים המיסמכים המצורפים בזה. אילו נהרסו מיתקני הרצח היעילים בבירקנאו, אין ספק שאיראפשר היה להם לגרמנים לשקמם במשך תקופה מסוימת.

עד כה היסטוריה, למרות לחץ שהופעל מצדדים רבים, לתבוע את הריסתם של מחנות אלה על־ידי פעולה צבאית ישירה. אבל משוכנע אני, כי הגענו כעת לנקודת שבה פעולה כזאת מוצדקת, אם תימצא בתביצוע על־ידי השלטונות הצבאיים המוסמכים. אני ממליץ מאד על כך, שמשרדההגנה יקדיש תשומת־לב רצינית לאפשרות הריסתם של תאי הגזאים והכבישנים בבירקנאו בדרך של הפצצה ישירה. וראוי להעיר, שהתקפה כגון זו תביא עמה תועלת צבאית נוספת. בתירהורשת של קרופ וטימנס, המיוצרים בין השאר גם ארגזים לרימוניר, וכן מפעל בוגה, כל אלה בתחום אושוויץ, יישמדו גם הם. וכן ייהרסו הצריפים ובתירהמסמר הגרמניים וייגרם הרג לחיילים גרמניים באותו איזור. גילוי דראמאטי כגון זה של סיוע אוזירי מצד בעלות־הברית יהזק חיוק ניכר את המוראל של קבוצות המחתרת ויש סיכויים שחלק מן הכלואים באושוויץ ובבירקנאו ישחררו עצמם במצב התחור ובוחו שישתרר לאחר ההפצצה. גרימתה של פריצת כלא כשיטות אלה אינה נטולת תקדים ודבר זה אפשר ללמוד ממאמר שפורסם לא מזמן ב„ניו־יורק טיימס“. העתק המאמר מצורף בזה ובו תיאור שיחרורם של מאה פאטריוטים צרפתיים מכלא אמייין (Amiens) על־ידי ה־ר.א.ף.

כמובן, המועצה לפליטי המלחמה לא היא היכולה לקבוע אם התעצה האמורה ניתנת לביצוע מנקודת־מבט צבאית, אף־על־פירכן רואים אנו צידוק לעצמנו להציע את התעצה לאור דחיפות המצב. ומאוד אעריך לטובה את קבלת חוות־דעתו של משרדההגנה בהקדם האפשרי.

שלך בנאמנות רבה

ג' . ה. פחל,  
המנהל הכללי

לכבוד  
ג'הן ג' . מק־קלוי  
סגן שר־המלחמה.  
העתקים מצורפים.

משרד המלחמה  
לשכת סגן השר  
ואשינגטון

18.11.1944

לכבוד

מר ג'וזף ו. פהל, המנהל הכללי  
מועצת פליטי המלחמה  
בניין משרד האוצר, חדר מס' 3414  
ואשינגטון 25.  
מר פהל היקר,

זו תשובה למכתבך מן ה'8 בנובמבר, שליוות את הדיווחשבון של שני עדי  
ראייה על מחנות הריכוז וההשמדה הגרמניים הנודעים — אושוויץ ובירקנאו  
שבשלזיה פולית.

המטת המיבצעי של משרד המלחמה הקדיש תשומת-לב ניכרת להצעתך להפצין  
את שני המחנות. בשיקול ההצעה תועלו הנקודות הבאות:

- א. הרס ראוי לשמו של מחנות אלה יצריך הפצצה מדוייקת תוך שימוש  
במפציצים כבדים או ביטוניים או התקפה עליידי מטוסים מגמיכייטוס או  
מטוס-צלילה, ועדיפים מטוס-צלילה.
- ב. המטרה היא מעבר לטווח המאקסימאלי של הפצצה כבדה של מפציצי  
צלילה ומפציצי-קרוב המצויים בממלכה המאוחדת, בצרפת או באיטליה.
- ג. השימוש במפציצים כבדים המצויים בבסיסי הממלכה המאוחדת יהייב  
טיסה עוקפת לא-מלוות ורבת-סיכון של 2000 מיל, לערך, מעל לאדמת  
האוייב.

ד. בשלב קריטי זה של המלחמה באירופה מועסקים כוחות-האוויר האסטרטגי  
טניים שלנו בהריסת יעדי תעשיית שהם חיוניים לפוטנציאל המלחמתי  
המצטמק של האוייב, ואין להפנות כוחות אלה משם. הפתרון הראוי  
לבעיה זו הוא נצחון מוקדם ככל האפשר להכרעת גרמניה ולמטרה זו  
עלינו להפנות את כל אמצעינו.

ה. מקרה זה אינו מקביל בשום פנים לשליחות-אמיין משום מיקומם של  
מחנות הריכוז וההשמדה ומשום הקשיים הצפויים בניסיון להוציא לפועל  
את ההפצצה המוצעת.

בחסתמך על הגיל וכן משום התוצאה, שאינה בטוחה מכל וכל ואפשר גם  
מסוכנת, שהפצצה כגון זו עלולה להביא למטרה המיועדת, סבור משרד המלחמה  
שאין הוא צריך, לפחות עכשיו, ליטול על עצמו מיבצעים אלה.  
אני ידע שדעתך בהרצה היתה ללחוץ על משרד המלחמה שייחלץ לפעילות זו.  
ואולם הופעל עלינו לחץ גם מחוגים אחרים, ואנו הגענו למסקנה הצבאית הטובה  
ביותר על מידת ביצוע הדבר וסבורים שמסקנה זו הגיונית.

שלך ג'וזף ג'י. מקינלוי,  
סגן שר המלחמה

במצורף: דיווחשבון של שני עדי-ראייה.

## הערות

1. "Hefte von Auschwitz" (מכתבות אושוויץ), מס' 7, במחזאון הממלכתי שם, 1964, עמ' 3–56.
2. א. קראוס וא. קולקה: "Noc a mhlá" (לילה וערפילי), מהדורה ב', פראג 1965, עמ' 344–356.
3. —, "Massenmord und Profit" (רצח המוני ורווח), ברלין 1963, עמ' 180–190.
4. מירסס בשם ורנא רודולף ובסטיק אלאן, "I Cannot Forgive" (לא אוכל לסלוח), ניו יורק 1958.
5. מירסס ספר בשם לאניק יחזק, "Co Dante nevidel" (את אשר דאנטה לא ראה), בריסלבה 1968.
6. מברק מס' 2334/44 של הגסטאפו, בארכיון המחזאון הממלכתי באושוויץ.
7. א. קראוס וא. קולקה, "לילה וערפילי", עמ' 349.
8. מברק מס' 3364/44 של הגסטאפו, בארכיון המחזאון הממלכתי באושוויץ.
9. א. (ירמיהו) גרימן, "im Schatten des Todes" (בצל המוות), תל-אביב 1965, עמ' 181.
10. א. קולקה, "חמש הברירות מאושוויץ", מתוך: Yuri Suhl, "They Fought Back" (יורי זול (עורך), הם השיבו מלחמה), ניו יורק 1967, עמ' 280–230.
11. א. גרימן, שם, עמ' 179.
12. י. לאניק, "Osviecim, hrobka styroch milionov ludé" (אושוויץ, קברם של ארבעה מיליונים), קושיצה 1945.
13. א. גרימן, שם, עמ' 182.
14. א. גרימן, שם, עמ' 181.
15. י. ליוואי, "Abscheu und Grauen vor dem Genocid in aller Welt" (סלידה וחוצה מרעחצם בעולם כולו, ניו יורק–סורונטו 1968, עמ' 57–138).
16. ג. רייטלינגר, "Die Endlösung" (הפתרון הסופי), ברלין 1956, עמ' 491.
17. בעת מסע לימודים בארטיב בשנת 1967 השגתי הודות לאדיבוטו של מר א. כונו, המכהן כראש מחלקת המחקר וההיסטוריה של הממשלה בוושינגטון, את התעודות המתפרסמות כאן זו העם הראשונה בשלמותן.
18. תעודה מס' 1, עמ' 1.
19. תעודה מס' 1, עמ' 2.
20. תעודה מס' 2.
21. תעודה מס' 3.
22. תעודה מס' 4.
23. מכתבות אושוויץ, מס' 8, במחזאון הממלכתי שם, 1964, עמ' 66.
24. שם, עמ' 92.
25. א. ד. מורו, "While Six Million Died" (בית שניספו 6 מיליונים), ניו יורק 1968, עמ' 358.
26. שם, עמ' 360.
27. א. קראוס וא. קולקה, "The Death Factory" (בית-ההרוגה למוות), אוקספורד 1966, עמ' 262.
28. שם, עמ' 259.
29. שם, עמ' 264.
30. מכתבות אושוויץ, מס' 8, 1964, עמ' 48–89.

(תרגום: דבורה רופאצין)

not pass over in silence the activities of Zionist parties and of Zionist youth circles.

This description requires additions in order to be complete.

We print a chapter from the research by Yerahmiel Cohen, written as a master's thesis in Jewish history under the guidance of Prof. S. Ettinger. The chapter we publish here deals with the critique of Hannah Arendt's "Eichmann in Jerusalem"; Y.C. takes into account the whole of H.A.'s writings and views on the character of society under totalitarian rule. The subject itself has been discussed widely but most writers took part, one way or other, in the actual controversy around the contents of H.A.'s work. Y.C.'s advantage lies in the fact that he did his work from the angle of some distance in time. He was acquainted both with his subject and with the controversy it aroused both in the U.S. and in Israel.

Mr. Zvi Avital's paper on Anti-semitic behaviour of the Polish government-in-exile in London is a chapter from a broader research work based upon the archives of Dr. Y. Schwarzbart, who represented the Jews on the national council of the Polish government-in-exile.

Mr. Avital points out attitudes of certain currents and personages within the body of Polish exiles to the Jewish question and he hints at the influence of these attitudes on the Polish public in Poland herself.

We print a number of documents submitted by Mr. Erich Kulka. These documents are published here for the first time to this extent and they throw light upon the considerations of the U.S. government with regard to Jewish problems and the ticklish question whether to bomb the installations at the camp of Auschwitz-Birkenau. The refusal to bomb the camp in spite of the sustained applications of the U.S. administration official in charge of rescue operations was backed by formalistic arguments; yet, behind these one can discern callousness and the lack of the will to take any action involving a departure from routine ways of thought.

Zvi Erez publishes memoirs by Shmuel Stern, the head of the Hungarian Jewish Council at the time of the holocaust. These memoirs, written down immediately after the events, describe the tragedy of his Jewish community as seen by the head of the Jewish institution who had to fulfil the function of the Judenrat. Z.E.'s remarks are helpful for a more balanced understanding and appreciation of the tragic events.